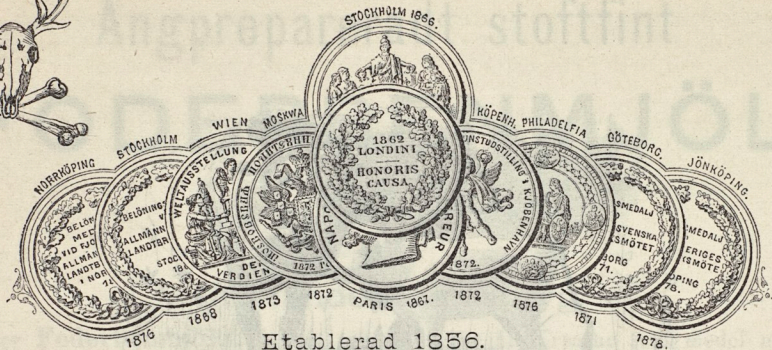

Telefon | 537.
| 34 07.

A. W. FRIESTEDTS

Ur KB:s samlingar

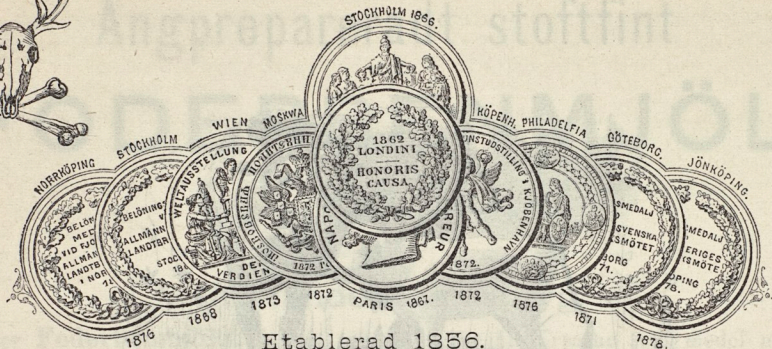
Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

Telefon | 537.
| 34 07.

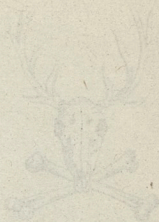
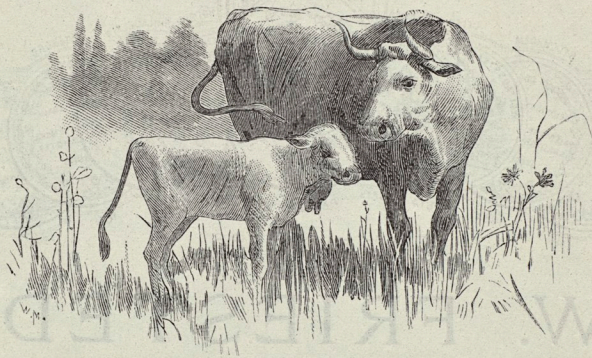

A. W. FRIESTEDT_S
Tekniska Fabrik
STOCKHOLM.

Fabrik: Hornstullsgatan 8.

Kontor: Munkbrogatan 4.

537
Täcker 31 07

A. W. TRIPPLÉTS

Tekniska Fabrik

STOCKHOLM

Fabrik: Hornullögatan 8. Kontor: Munkögatan 4.

Ångprepareradt stofffint
FODERBENMJÖL
(Kraftmjöl)

Utlåtanden och intyg

öfver **Foderbenmjölets** nytta vid utfodring åt Kreatur som medel mot
benröta, benskörhet m. m.

För att ådagalägga, att detta Foderbenmjöl, nu mera allmänt känt, för-
enar fördelarne af ett billigt pris med den största möjliga nytta för det dermed
äsyftade ändamålet och för att åskådliggöra dess användande eller utfodrings-
sättet, hänvisas till Kgl. Landtbruks-Akad:s Tidskrift för 1862, första häftet, sid.
25; för 1863, tionde häftet, sid. 470; för 1867, fjerde häftet, sid. 256; för
1877, första häftet, noten sid. 47; och meddelas härjemte några utdrag ur samma

Akademis utlåtande genom dess Agrikulturkemist Herr Professorn och Riddaren A. Müller:

»Som dock Benmjöl vid utfodring är någonting alldeles nytt för Sverige och äfven i Tyskland först för få år sedan börjat tillverkas, torde vara skäl att yttra sig om den nytta och betydelse som Herr Friestedts fabrikation bör kunna vinna i Sverige.

»Genom vetenskapliga undersökningar hafva ock Herrar Bischoff och Voet utrönt, att benbroskets närmaste förvandlingsprodukt, nemligen lim, eger vid lika vattenhalt minst en tredjedel af fettfritt födoämne. Hvad åter beträffar benens mineraliska beståndsdelar, så hafva vi här endast att fästa oss vid den fosforsyrade kalken; om den senare saknades uti de vegetabiliska födoämnena, skulle ej heller den animaliska organismen ega något byggnadsmateriel för benstommen. Att organismen af flera husdjurslag kan utöfver den med växtsubstans (och animalisk föda) intimt förenade fosforsyrade kalken assimilera sådan, då den tillsättes födan i form af en fin fällning, eller såsom siktadt Benmjöl, har nyligen blifvit bevisadt på två tyska agrikulturkemiska försöksanstalter genom Herrar J. Lehmann & Th. v. Gohren.

»Ehuru det ej gifves någon växt- eller djurdel som icke innehåller fosforsyrad kalk, och ehuru således ej någon animalisk organism befinner sig i fullkomlig saknad deraf, så synes den dock som oftast sakna en tillräcklig mängd eller åtminstone den behöfliga kvantiteten af detta ämne.

»Förhållandet gestaltar sig likväl helt annorlunda i den mån våra anspråk på kreaturens afkastning öfverstiga naturens naturliga kraftyttring eller stoffproduktion; och dessa anspråk äro ganska stora, då man nu mera påräknar annan afkastning af kreaturen än blott och bart gödsel. En kapplöpare eller dragares benbyggnad måste vara utsatt för en betydlig afnötning i jemförelse med den hos en lugnt betande häst; en mjölk-ko, som i 9 kannor mjölk dagligen förlorar 25 ort fosforsyrade salter, kan naturligtvis ej nöja sig med de 40 ort som finnas uti 100 skålp. gräs, hvarmed en icke mjölkande ko uti naturtillståndet föder sig förträffligt, utan att hemfalla åt den i ladugårdar allt för väl kända benskörheten.

»För att till en mjölk-ko ersätta den dagliga förlusten af 25 ort fosforsyrad kalk, erfordras i det närmaste $\frac{1}{2}$ skålp. ångkokt Benmjöl, hvilken mängd torde kunna anses för det största som vid *eljest väl ordnad utfodring* bör gifvas åt mjölk-kor; hos andra djur är behovet mindre, för hästar möjligtvis $\frac{1}{4}$ skålp., för fölungar och kalvvar äro måhända redan $\frac{1}{6}$ skålp. eller, efter Herr Friestedts sätt att räkna, 4 rågade matskedar tillfyllest. Jag förutser, att ej några praktiska landtbrukare låta öfvertala sig till Foderbenmjölets regelmessiga användande genom min agrikultur-kemiska deduktion; de skola fordra faktisk bevisning för Benmjölets nytta och till och med garanti för dess oskadlighet. Denna senare önskan tror jag mig med lätthet kunna uppfylla. Vid den ytterst fina beskaffenhet som endast kan åvägabringas efter förutgången ångkokning, har man af benmjölet ej att befara, att det skulle mekaniskt besvära matsmältningsorganerna, såsom det väl på betänkligt sätt lätt händer genom det vanliga Benmjölets spetsiga skärfvor. Lika oskadligt är Foderbenmjölet till sina kemiska beståndsdelar.

*»Icke heller har man någonsin hört talas om kreaturens insjuknande till följd af för-
tärdt Foderbenmjöl på de fabriks ställen der sådant begagnats.*

»I Tyskland har man sedan cirka 6 år använt redan ganska betydliga kvantiteter Foderbenmjöl af den utmärkta tillverkningen i Moabit invid Berlin, både under form af mjöl och af skorpor, hvilka senare beredas af sammanmalen hafre med tillsats af cirka 7 proc. Benmjöl. Utom i ladugårdar har det nya foderämnet vunnit insteg företrädesvis i de preussiska stuterierna. Man är derstädes särdeles belåten med hästarnes utseende.

»Af Foderbenmjöl har man ej deremot att befara någon skadlig inverkan på kreaturen, äfven vid större doser, men alltid en riktande inflytelse på spillningens godhet, som uppväger till minst $\frac{2}{3}$ de med inköpet förenade utgifterna.

»Jag måste således på det lifligaste förorda hos Herrar Landtbrukare att försöka Foderbenmjölets användande vid den dagliga utfodringen.

Stockholm den 11 Oktober 1861.

ALEXANDER MÜLLER.

Vidimeras: J. Th. Nathorst.»

Härjemte meddelas en uppsats, hemtad ur Sv. Landtbrukstidning för 1877, N:o 33, af Herr Veterinärläkaren B. W. Klintman i Smedjebacken:

**"På hvad sätt bör Landtbrukaren söka förekomma
benskörhet hos boskapen?"**

Denna sjukdom, som under min snart 20-åriga verksamhet såsom veterinärläkare förekommit på olika ställen inom Vester-Bergslagen, särdeles inom Söderbärkes och Grangärdes socknar, har nästan årligen föranledt stora förluster der den uppträdt. Hela besättningar hafva lidit af nämnde sjukdom, och stundom hafva ett, ja flera djur, ja hela besättningar deraf gått förlorade dels i följd af tilltagande afmagring utan benbrott, dels genom brott af rebben eller något af de långa rörbenen eller bäckenet och dels af brott ensamt i ryggraden; och ehuru väl ej alla gå förlorade på detta sätt, hafva djuren i mer eller mindre grad lidanden som härleda sig från enahanda orsaker, hvarom sedermera skall yttras. Nu vilja vi blott påpeka hurusom mången landtman hvarje år nödgats nedslagta flera djur, hurusom ett antal djur måst ställas under läkarevård och huru svårt det är med i fråga varande sjukdom, som först gifver sig tillkänna på våren, just när hvar och en vill utsläppa djuren på betet, hvilket för dem måste sökas, då ladorna vid denna tid vanligen äro tömda. Sjukdomen bör således vara af stor vigt att lära känna, isynnerhet för egare hos hvilkas djur densamma nästan årligen förekommer; och ehuru väl upplysningar lemnats åt alla dem som om densamma mig rådfrågat, så har dock en stor del, som ej haft tålmod att med ihärdighet följa de gifna föreskrifterna, antingen alldeles icke följt desamma eller också följt dem för året, men ett följande år glömt att undanröjja alla de orsaker som föranleda sjukdomen, hvarför jag, för att sprida en allmän kännedom om densamma, velat göra den till föremål för våra öfverläggningar vid detta möte, och framdeles vill jag närmare förklara Eder nyare tidens åsigt om sjukdomen.

Kännetecken. Djuren insjukna blott långsamt, d. v. s. lidandet utvecklar sig från början omärkligt, men senare märker man att de börja försnä t. o. m. det bästa foder, om sådant skulle finnas att tillgå. Djuren afmagra, oaktadt hjälplig utfodring, och förtära

snart hellre halm än hö, hellre trä, trasor och ben än foder, ja, de sönderbita och förtära stora stycken af ämbar, krubbor, väggar o. s. v., de sluka och svälja stycken af kjortlar eller väfnader, lösa skosulor samt ben till så stor mängd som de öfverkomma. Att förtärandet af dylika såsom det synes onaturliga ämnen är ett bestämt kännemärke på sjukdomen, det bör hvar och en kunna inse. Öfriga tecken äro: djuren afnagra, rörelsen är besvärlig, gången släpande, uppstigningen sker med stor ansträngning, smärta förekommer i en eller flera leder, isynnerhet i bog- och lårlederna, uti hvars omgifning man stundom finner lätta inflammatoriska ansvallningar; knarrning förmärkes uti ledgångarne, halta på ett eller flera ben och slutligen kunna djuren ej gå, stå eller uppresa sig; vid försök att göra det senare stå de länge på knäna, hvilket betecknar, att de lida af inflammation i klöfvarna och klöflederna. Huden å hela djurets kropp är hård, torr och fastsittande och vid strykning på densamma förmärkes ett knastrande ljud, hvaraf sjukdomen erhållit namnet *Skrafla*. Om djuren utsläppas, så afbryta de lätteligen ett eller flera ben, ja, redan i stallet inträffar detta stundom. Dessa brott träffa så väl de långa rörbenen som refbenen, bäckenet och ryggraden. Stundom är sjukdomen så långt avancerad, att all fysisk kraft gått förlorad, d. v. s. djuren ega icke ens förmågan att äta af det bästa foder, de sakna blod och blodets vigtigaste beståndsdelar och i detta tillstånd förmå djuren ej längre att resa sig. Snart uppkomma svulster i bäckenet och musklerna och i skidorna som omsluta benen, och vid undersökning för hand finner man, att svulsterna äro kalla och ömma. Göres inskärning i dylika svulster, så finnes intet blod, utan en till färgen svartaktig, grumlig, stinkande vätska, som till större eller mindre mängd utsipprar genom hålet. Ser man på bindväfven eller muskelväfnaderna, så äro de antingen färglösa, blodtomma eller svarta af börjad kallbrand, och ibland finner man att nämnde väfnader fullkomligt lossnat från benen. Det är bedröfligt att se djurens lidanden, och en förfärlig förebräelse måste det vara för hvar och en som vet sig hafva framkallat ett dylikt ondt. Orsakerna äro vanskötsel, svält, brist på frisk luft, på vatten, ljus och närande födoämnen; utfodring med dåligt bergadt foder eller sådant som skördats från mossar, kärr eller sankar ängar och sålunda från kalkfattig jord, brist på rörelse, brist på sälta, d. v. s. sådana salter som bidraga till danande af benstommen i djurens kropp och till bildande af muskler och väfnader samt kraftigt blod. Med ett ord: oförständig boskapsskötsel.

Behandling. Bättre skötsel är hufvudsak; redan vid början af stallfodringen begynnes dermed. Åt djuren gifves godt, välbergadt foder, kämfoder, raps- och linfrökakor; de

böra vattnas trenne gånger dagligen; ladugården ventileras; all spillning utföres trenne gånger dagligen och urinen skall likaledes föras utom ladugården. Fönstergluggar upphuggas och fönster insätts för insläppande af sol eller dagsljus. Djuren ryktas en gång dagligen och utsläppas åtminstone två gånger i veckan för erhållande af rörelse. Under de kalla vinterdagarne bör vattnet bjudas kylslaget. Erhålla djuren ofvannämnda skötsel, så behöfvas ej några andra medel; men som det isynnerhet efter torra somrar är förhållandet, att fodret dels är knappt och dels är svagt, d. v. s. de för gräsväxt erfordrliga salterna, som finnas i jorden, ej lösas deri och följaktligen ej kunna upptagas af växterna, bör därför fodret förbättras med artificiella medel, och för detta ändamål får jag föreslå Eder att dagligen gifva djuren, så väl sommar- som vinterdagar, intill dess att Edra åkrar och ängar, kärr och mossar hunnit försättas i det skick, att de gifva mycket, kraftigt samt välbergadt foder, gifva dem, säger jag, benmjöl, krita, salt eller fosforsur kalk. Man gifver ett eller några af dessa ämnen i förening med **Ängprepareradt Foderbenmjöl (Kraftmjöl)**, från 2 till 6 matskedar för kor och från 1 till 4 matskedar för kalvvar. Benmjölet blandas med sörfoder eller mjöldryk. Priset för 1 centner **Prepareradt Foderbenmjöl** är 10 kronor eller 10 öre pr skälp., eller 2 öre för 20 ort benmjöl pr dag. Om sådant mjöl användes i förening med hafre- eller kornmjöl, t. ex. från 1 till 5 skälp. mjöl med 50 à 20 ort benmjöl pr dag, så ersätter benmjölet en betydlig del af de i fodret saknade salterna. Det bidrager till bildande af benstommen och öfriga organiska kroppsdelar. Djuren få ett bättre utseende, äta efter hand bättre och bättre och snart med begärlighet alla naturliga foderslag. Lusten att förtära annat än verkligt foder försvinner mer och mer och slutligen helt och hållet efter ett halft års fodring med benmjöl, hvarefter det skulle synas som om man kunde upphöra med tillblandningen af benmjöl till fodret, men detta får ej ske, ty om orsaken, brist på kalksalter i blodet och fodret, förefinnes, så uppkommer sjukdomen å nyo.

Att här förklara hvarför kalksalter böra gifvas är för vidlyftigt, men det bör vara nog för Eder att veta, att djurkroppen ständigt förnyas och således äfven benstommen. Den slites, och det som är öfverflödigt och förslitet, bortföres utur kroppen, dels med spillningen, dels med urinen; det bortförda måste i sin ordning ersättas af nya, friska ämnen.

Detta om behandlingen i ladugården. En mera viktig åtgärd återstår, och denna består deri, att landbrukaren förser åkern med sådana beståndsdelar som saknas i jorden. Till de benbildande ämnena höra framför allt fosforsur kalk, kali och natron, och sådana salter kunna tillföras växterna äfven på det sätt, att de användas såsom bigödningsämnen på åkern. Företrädesvis bör man använda dessa bigödningsämnen på mossjord, men äfven på gammal åker, emedan denna senare under en följd af år väl lemnat från sig, men ej återbekommit några af de för växtlivet så afgjordt nödvändiga salterna. Att här bestämma mängden som bör tillsättas till jorden, är svårt, men i allmänhet är tillräckligt använda 3 à 4 centner bennmjöl eller 5 à 6 centner superfosfat pr tunnland. — De rikaste skördar och de vackraste djur skola blifva frukterna af jordens behandling på ofvannämnda sätt.»

Såsom allmän regel måste iakttagas, att blandningen af foderbennmjölet i början verkställes i små portioner, tills kreaturen blifvit vana, eller, som är lättast, blanda Kraftmjölet på en spanmälsbotten eller i en foderlår med cirka 5 à 10 skälp. till hvarje kub.-fot. För gäss, ankor och höns är det mycket fördelaktigt under värpningstiden.

Intyg öfver Foderbennmjölets nytta:

Att det Foderbennmjöl jag af Herr *A. W. Friestedt i Stockholm* inköpt, och i flera år begagnat för kreatur, fullkomligt motsvarar dermed afsedda ändamål att betaga djuren lusten att gnaga på träbalkar och förekomma benskörhet (svaghet i benen), får jag härmed på begäran meddela.

N. Kopperberget den 28 Oktober 1884.

C. E. Törnblom.

H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Enligt önskan får jag lemna det intyg att Edert Foderbenmjöl, som hvarje höst under flera år använts vid nötkreaturens utfodring, visat sig vara af stor nytta.

Häfla och Johanneslund i Oktober 1884.

S. Söderholm.

Enköping och Haga den 9 Nov. 1884.

Högädle Herr *Friestedt.*

På begäran får meddela att Foderbenmjöl är ett utmärkt botemedel mot benskörhet, som förorsakats af svagare fodring eller af bristande näringskraft i fodret, hvilket ofta är fallet i regnår, och bör därför alltid gifvas åt kreaturen, om man förmärker svaghet i benen, då verkan deraf snart visar sig.

Högaktningsfullt

G. Braunerhjelm.

Finnåkers bruk Fellingsbro 10 Nov. 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Foderbenmjölets förträffliga egenskaper gent emot benskörhet, benröta m. m. äro dock så väl och allmänt erkända, att deröfver ej torde erfordras många intyg.

Med sann högaktning

P. Eriksson

Förvaltare.

De sändningar af Foderbenmjöl, som jag under loppet af flera år erhållit från Herr *A. W. Friestedt i Stockholm*, har jag försålt så väl i större som mindre quantiteter till denna ortens landbrukare för att använda uti kreatursutfodring mot benröta, benskörhet m. m., och har jag städe rönt bästa belägenhet med detsamma gagn och nytta; hvilket jag härjemte vill meddela.

Christianstad den 10 Nov. 1884.

Frans J. Billing.

Grythytted den 10 Nov. 1884.

Fabrikören H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm*.

Att begagnandet af benmjöl såsom medel mot benskörhet och benröta under de senare åren här i orten begagnats med gynsamt resultat är obestriddt och medlet mer och mer äfven här fått en allmännare spridning och användande, ehuru allmogen ej, såsom i andra trakter af landet, lägger an på ladugårdsskötsel såsom inkomstkälla, utan mer som hushållsbehof, då hufvudsakligaste näringen är bergsbruk. Dock finnas de som hafva rätt stora ladugårdar, såsom bruken och de större egendomsägarna; men då jag sålt hufvudsakligen i mindre partier till allmogen, så har jag ej någon vidsträcktare erfarenhet, men kan dock med fullt skäl säga att Foderbenmjölet har vunnit mer och mer anseende för sin goda verkan mot benskörhet, som rätt ofta förekommer på våren bland nötkreaturen äfven här på orten.

Högaktningsfullt

J. A. W. Andersson.

Hofva den ¹⁰/₁₁ 1884.

H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm*.

Eder begäran att lemna utlåtande angående Foderbenmjölets nytta mot vissa sjukdomar tillkommer ej mig utan Veterinärläkare att gifva utlåtande öfver, men att jag från härvarande Hofva Apotek försålt till allmänheten ofvannämnda Foderbenmjöl under loppet af 10 år och ej hört annat än godt yttrande om detsamma, det kan jag intyga.

Högaktningsfullt

Antipas Ericsson.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Enligt Eder önskan får jag, angående verkan vid utfodring af det hos Eder inköpta »Foderbenmjöl», härigenom meddela:

att detsamma visat sig verksamt såsom medel mot benskörhet hos kreatur, synnerligen då dessa utfodrats med å sankta marker skördadt foder; samt

att flere förbrukare i mitt granskap, hvilkas kor till följd af för klen utfodring varit så utmerglade att de icke ens kunnat resa sig, med god och hastig verkan användt berörda Foderbenmjöl för sina kor.

Knifsta & Mälsta den 13 Nov. 1884.

Högaktningsfullt
Waldemar Nisbeth.

Då jag under flera år i min affär sålt af Herr *A. W. Friestedts* Foderbenmjöl, att användas mot benröta och benskörhet hos kreatur, är det mig ett nöje att uttala mina kunders fullkomliga belåtenhet med detsamma.

Enköping den ¹³/₁₁ 1884.

Alb. Jansson.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Kilafors den 13 Nov. 1884.

Under den tid vi haft Edert Foderbenmjöl till salu, har det af allmänheten fått det bästa vitsord om sig att vara ett *utmärkt* medel mot benröta, benskörhet m. m., hvilket vi härmed intyga samt teckna

Med all högaktning
Lindblom & Hansson.

Forssa Bruk, Katrineholm den 13 Nov. 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Vi hafva under flera år användt Foderbenmjöl till ungdjuret och funnit det fördelaktigt som medel mot benskörhet och svaghet.

Högaktningsfullt
för **Carl & Dan. Indebetou**
R. Almgren.

Stora Greby & Gistad den ¹³/₁₁ 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Med anledning af ärade skrifvelsen af den 12 dennes tillåter jag mig nämna att det från Eder erhållna Foderbenmjölet anser jag vara ett värdefullt preparat att allmänt begagnas till alla kreatur och fullt motsvara hvad med det lofvats.

Högaktningsfullt

A. Carlsson.

Christianstad den 13 Nov. 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Foderbenmjöl från Herr *A. W. Friestedts fabrik i Stockholm* har jag i flera år haft till försäljning, samt har jag aldrig mot detta Foderbenmjöl hört någon anmärkning framställas, hvarför jag anser mig böra rekommendera detsamma.

Högaktningsfullt

Axel Gauffn.

Heby & Uddnäs den ¹⁴/₁₁ 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

I följd af Eder ärade af den 8 dennes tillåter jag mig nämna att det från Eder fabrik erhållna Foderbenmjölet har jag begagnat sedan början af 70-talet. Att jag öfver 10 år begagnat mig af detsamma, är bevis att jag är fullkomligt belåten dermed. Mjölet har alla de egenskaper, som blifvit utlovade. Mest har jag funnit uträkning vid gödning af alla slags kreatur, samt synnerligen godt medel mot benskörhet, ty det stadgar bestämdt kreaturens hela benbyggnad. — Den brända lukten gör, att kreaturen att börja med ej tycka om det, men efter en tids förlopp äta de det obehindradt. — Min öfvertygelse är att Foderbenmjöl är i hög grad fördelaktigt, och att jag fortfarande skall begagna mig deraf.

Högaktningsfullt

R. Guilletmot.

På begäran får jag med nöje vitsorda att Foderbenmjöl, som erhållits från Herr A. W. Friestedt i Stockholm, här på orten blifvit berömdt såsom ett särdeles nyttigt utfodringsmedel vid benröta, benskörhet m. m. hos kreatur.

Norrtejlö den 14 Nov. 1884.

G. Kinnman

Apotekare.

Herr A. W. Friestedts i Stockholm ängpreparerade Foderbenmjöl har här under några år användts för hornboskapen vid tillfällen då denna visat sig lida af benskörhet, och får jag på begäran intyga att benmjölet visat sig rätt verksamt mot denna åkomma.

Leufsta Bruk den 14 Nov. 1884.

C. Lindberg

Bruksförvaltare.

Herr A. W. Friestedt, Stockholm.

På begäran får meddela att jag nu under nära ett års tid använt Foderbenmjöl af Eder tillverkning åt dragarne, så väl hästar som oxar, och funnit att djuren deraf befunnit sig väl samt blifvit kraftigare; utfodringen har varit 25 à 30 ort, i blandning med gröpe, pr dag och djur.

Stockholm & Skytteholm den 14 Nov. 1884.

Högaktningsfullt

Alfred Larson.

Herr A. W. Friestedt, Stockholm.

Det Foderbenmjöl från A. W. Friestedt som jag försålt har af köparne blifvit berömdt för sin godhet och nytta, hvilket jag på begäran intygar.

Den 14 Nov. 1884.

Knut Hæger

Apotekare i Trelleborg.

Herr A. W. Friestedt, Stockholm.

På begäran lemnas detta intyg:

Som jag i flera år begagnat till mina nötkreatur Foderbenmjöl från Herr A. W. Friestedts Fabrik i Stockholm och har funnit att detta är ett utmärkt medel mot benskörhet samt så kallad sleksjuka, som ofta förut infann sig hos mina kreatur, men sedan jag dagligen vintertiden, då kreaturen voro stallade, gaf åt hvarje ko en rågad matsked benmjöl blandadt med gröpe, har ofvannämnde sjukdom alldeles upphört och mina kreatur varit hulliga och friska.

Sindarfve i Hemse den 15 Nov. 1884.

G. F. Duse.

Sedan jag här under loppet af flera år och redan före år 1870 försålt Foderbenmjöl af Herr A. W. Friestedts i Stockholm tillverkning och deraf, enligt anvisning, gifvit egna djur, har ingen benskörhet hos dessa förekommit, hvarför jag anser nämnda Foderbenmjöl vara förtjent af allt erkännande.

Rättvik den 15 Nov. 1884.

J. M. Blomberg.

Förliden vinter och vår begagnades för nötkreaturen härstädes ångprepareradt Foderbenmjöl från Herr A. W. Friestedt i Stockholm, och får jag på begäran intyga att jag funnit detsamma för kreaturen högst lämpligt och väl värdt att användas.

Järbo & Kungsfors Bruk den 15 Nov. 1884.

För **Hofors' Aktiebolag**

Julius Hedberg.

Herr A. W. Friestedt, Stockholm.

Här nedan sänder jag med nöje intyg enligt önskan.

Af Herr A. W. Friestedts Foderbenmjöl har jag under 3 års tid försålt till medel mot benröta och benskörhet, och har af alla, som använt detsamma, befunnits vara ett säkert botemedel, hvilket härmed intygas.

Ockelbo och Mo den 13/11 1884.

E. Lundgren.

H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Östhammar den 16 Nov. 1884.
Såsom svar å Eder anhållan om ett utlåtande af mig öfver Edert Foderbenmjöl meddelas med nöje att jag, under långvarig verksamhet som Apoteksföreståndare i Vestergötland, Vermland och härstädes, funnit att allmänheten framför allt önskar erhålla Foderbenmjöl af Eder tillverkning, hvilket allt torde vara ett ojäfaktigt vittnesbörd om dess företråde framför andra i handeln tillgängliga likartade fabrikater.

Begagnande mig af tillfället att betyga Eder min odelade högaktning för det sätt hvarpå I förstätt att häfda den inhemska industriens anseende och fördel på ett område, som före Eder varit föga bearbetadt, har jag äran teckna

J. A. Wingård
Apotekare.

Från Herr *A. W. Friestedts Teknisk-Kemiska Fabrik i Stockholm* har undertecknad sedan år 1876 köpt Foderbenmjöl, hvars utmärkta beskaffenhet prisas af *alla* mina kunder, som idka ladugårdsskötsel, såsom ett utmärkt medel mot benröta och benskörhet m. m., hvarför det är med mycket nöje jag detsamma rekommenderar till dem som vilja hafva nytta af sin boskap.

Alfta den 16 Nov. 1884.

John Jakobson.

Som undertecknad med säkerhet är den första inom denna socken som för min boskaps utfodring begagnade Foderbenmjöl, instämmer med största nöje i ofvanstående vitsord.

Dag som ofvan

J. P. Johansson,
Ordförande i kommunalnämnden.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Upsala den 16 Nov. 1884.
Till svar å ärade af den 14 dennes få lemna, att vi i allo måste erkänna Edert goda fabrikat, men då vi endast äro återförsäljare deraf, ej förbrukare, kunna vi svärligen yttra oss om den verkan benmjölet utöfvar vid dess användande åt kreatur.

Högaktningsfullt
Sparrgren & Littorin.

Med stor fördel har jag under flera år använt Foderbenmjöl från Herr *A. W. Friestedts Fabrik* såsom medel mot benröta, benskörhet m. m. hos mina kreatur, och under den tid jag använt detta utmärkta medel, har aldrig något af mina djur lidit något af ofvannämnda sjukdomar, hvarför det är mig ett särdeles nöje att till det bästa rekommendera detta utmärkta fabrikat!

Tierp & Strömsberg den 17/11 1884.

N. Brandt.

Annelund, Vadstena den 17/11 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Till svar å Edert värda meddelande får lemna, att om Foderbenmjölet är normalt, såsom *det* varit hvilket jag erhållit från Eder, och om det, blandadt med finstött koksalt och mjöl, ingifves i tillräckligt stora doser, så botas dermed i de flesta fall temligen långt avancerad benskörhet.

Här på gården och på flera ställen är detta erfarenhet. Om en kobesättning lider i allmänhet af denna sjukdom, och då som vanligt minskar på mjölken, gifs intet billigare medel att snart få den botad och i mjölkning än att inblanda Foderbenmjöl som är oförfalskad.

Höfligast

J. H. Tisell.

Bollnäs den 17 Nov. 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Då jag ej eger några kreatur för hvilka det från Eder erhållna benmjölet blifvit använt, så kan jag ej för egen del lemna något utlåtande om dess nytta; men af andra personer, till hvilka jag försålt af nämnda vara, har jag hört det utlåtande, att det har gjort en utmärkt god verkan och härvarande Veterinär Rystedt föreskrifver detsamma vid förefallande behof.

Högaktningfullt

Joh. Sohlén.

På begäran af Herr *A. W. Friestedt i Stockholm* får jag med nöje lemna det intyget att hans utmärkta Foderbenmjöl här på orten vunnit med hvarje år större användning och efterfrågan af landbrukare samt äfven af härvarande djurläkare, som föreskrifvit detsamma begagnande mot benröta och benskörhet.

Östersund den 17 Nov. 1884.

Robert Fresk

Handlande.

På begäran af Herr *A. W. Friestedt, Stockholm*, får jag lemna det intyg öfver Foderbenmjölets egenskaper, att af de partier jag utsålt, hvarje köpare särskildt efter gjordt rön funnit att vid utfodrandet af Foderbenmjöl, benröta och benskörhet m. m. försvunnit.

Använder tillfället att på det bästa rekommendera Herr Friestedts Fabrikat.

Valla & Bergbacka den 17/11 1884.

I. P. Nordholm.

Undertecknad har af *A. W. Friestedt* köpt flera säckar Foderbenmjöl till afsalu, och ha alla som köpt berömt detsamma vara nyttigt till utfodring derigenom att det håller kreaturen friska och gifver god aptit samt är medel mot benröta & benskörhet m. fl. åkommor, intygas.

Ekolsund & Hjelsta den 17 Nov. 1884.

J. E. Sandberg

Handlande.

Att ofvanstående eger sin riktighet intyga:

G. H. Frycklund. K. P. Nyrell. Matts Johanson.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm*.

Med nöje får jag härmed intyga det goda resultat som Edert Foderbenmjöl åstadkommit, vid utfodring, på kor och höns; före dess användande inträffade fall af benskörhet hos korna och hos hönsen benförlamning, hvilka sjukdomar alldeles uteblifvit efter användandet af Foderbenmjöl i de proportioner Edra tabeller föreskrifva. Framnäs, Bollnäs den 17 Nov. 1884.

Ludvig Carlberg.

Vimmerby den 17 Nov. 1884.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Eder begäran i ärade skrifvelsen af den 14 dennes att lemna intyg öfver det af Eder tillverkade Foderbenmjölets verkan och nytta kan jag ej lemna på den grund att jag endast har till afsalu till i trakten boende landtmän det hos Eder köpta Foderbenmjölet, men af den ärligen tilltagande förbrukningen synes framgå att köparne funnit detsamma ändamålsenligt till utfodring af kreatur som äro behäftade med benröta och benskörhet.

Högaktningsfullt

C. A. Rosvall.

H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Till svar å ärade skrifvelsen af 14 dennes får jag meddela det jag under mångårig erfarenhet funnit att Foderbenmjölet från Herr Friestedt är ett verksamt och tillförlitligt medel mot benskörhet, benmjukhet och kraflöshet hos alla våra husdjur, isynnerhet nötboskapen, hvarför jag får det rekommendera isynnerhet till dem som hafva sitt foder växt på kalkfattig gjord.

Rosersberg & Östa den 18 Nov. 1884.

J. P. Öhman.

Utaf Herr *A. W. Friestedt, Stockholm,* har jag inköpt Foderbenmjöl och funnit detsamma vara af särdeles god verkan och nytta vid utfodringar. Jag har gifvit temligen rikt med bennmjöl, då hvad kreaturet ej smälter går med gödseln bort och förbättrar denna betydligt.

Fägred, Hallandsberg den 18 Nov. 1884.

Erland von Hofsten.

Under en följd af många år har jag från Herr *A. W. Friestedt i Stockholm* gjort inköp af ångprepareradt Foderbenmjöl för återförsäljning till landtbrukare. Jag har under denna tid från otaligt många personer blifvit tackad derför, att jag anmanat dem att göra inköp häraf för begagnande till deras kreatur, hvilket medfört den verkan att synnerligast deras mjölkkor gifvit dem en rik ersättning för begagnandet af detta nyttiga foderämne.

Detta rön har jag icke allenast erfarit från denna orts större herrgårdar, utan äfven från många smärre jordbrukare, hvilket härmed intygas.

Kristianstad den 18 Nov. 1884.

L. C. Trägårdh.

Undertecknad, som under flera år dels i handel och dels begagnat Herr *A. W. Friestedts* Foderbenmjöl, får härmed meddela att jag så väl som andra funnit nämnda benmjöl vara af utmärkt beskaffenhet vid begagnande för kreatur mot benröta och benskörhet m. m. och att nämnda vara motsvarar alla hittills kända sorter, intygas.

Tierp & Thorslunda den 18 Nov. 1884.

C. W. Svensson

Handlande och Arrendator af Tierps Prestgård.

Under flerårigt begagnande af Herr *A. W. Friestedts* Foderbenmjöl vid utfodring af kreaturen i min ladugård, har bland dem icke yppats vare sig benröta eller benskörhet, hvilken gynsamma omständighet jag tillskrifver Foderbenmjölet, som isynnerhet för ungboskapen befunnits särdeles välgörande.

Holmsveden, Hemstanäs den 18 Nov. 1884.

Edward Rettig

Löjtnant.

Under den tid af omkring 14 år jag begagnat vid utfodring åt mina kreatur Herr *A. W. Friestedts* ängpreparerade Foderbenmjöl, har intet tecken till benröta och benskörhet visat sig hos något djur, och mjölkafkastningen har varit rikligare och mycket lättarbetad vid smörberedningen; äfven har jag sålt Foderbenmjöl till andra, som haft kreatur angripna af benröta och benskörhet, och kan derfor med nöje intyga att alla fått sina djur friska, som begagnat sig af detta Foderbenmjöl.

Bollnäs & Norrborn den 18 Nov. 1884.

S. A. Hvenlund.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Ruthe den 18 Nov. 1884.

Ärade af den 10 dennes har jag emottagit och kan jag ej underlåta att gå H. H:s önskan till mötes och intyga det jag funnit det af H. H. köpta Foderbenmjölet visat sina utmärkta egenskaper för benskörhet och benröta isynnerhet på mina kor och höns, intygas.

Högaktningsfullt

I. H. Nyman.

Undertecknad, som under de senaste tio åren hemtagit Foderbenmjöl, dels för eget och dels för grannars behof, från Herr *A. W. Friestedt i Stockholm*, har alltid funnit Herr *Friestedts* varor vara fullgoda samt priset billigt, och har Foderbenmjölet gifvit synbart gott resultat för så väl kreaturens matlust som medel mot benröta och benskörhet m. m., har jag nöjet härmed intyga.

Vessland och Sandby den 20 Nov. 1884.

J. S. Löfgren.

Får härmed på begäran intyga att det af Herr *Fabrikör A. W. Friestedt i Stockholm* tillverkade preparerade Foderbenmjöl visat sig vara ett verksamt medel, då det här år efter är funnit ökad åtgång.

Falköping den 20 Nov. 1884.

Emil Sandberg.

På begäran får undertecknad härmed upplysa det jag under många års tid hållit till salu af Herr *A. W. Friestedts* ångpreparerade Foderbenmjöl och har härjemte nöjet intyga att så väl större som mindre förbrukare köpt hos mig af samma att användas till kreaturs-utfodring och botemedel mot benröta, benskörhet m. m., och har Foderbenmjölet vunnit stort förtroende här på Gotland och på det högsta lofordats af köparne såsom varande ett utmärkt medel. I anseende till benmjölets goda egenskaper har försäljningen deraf årligen ökats.

Visby den 21 Nov. 1884.

C. A. Kjellblad.

Att det hos *A. W. Friestedt i Stockholm* erhållna Foderbenmjöl, hvilket under en lång följd af år af mig ordinerats för botandet af benskörhet hos nötboskapen, dervid alltid visat sig vara synnerligt verksamt, får jag härmed på begäran intyga.

Bollnäs den 21 Nov. 1884.

E. F. Rystedt

Distrikts-Veterinär.

Härmed får jag på begäran intyga att det af Herr *A. W. Friestedt* tillverkade och här använda Foderbenmjöl vunnit ett allmänt erkännande för dess goda verkan.

Östhammar den 21 Nov. 1884.

M. Lundqvist.

H. Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Efter begäran får jag härmed afgifva det utlåtande, att under de 11 år jag varit Apotekare här på platsen Edert Foderbenmjöl synes tillvunnit sig allmänhetens förtroende, då uteslutande detta fabrikat haft någon efterfrågan och derjemte en ganska liffig sådan, hvilket varder mig ett nöje att erkänna.

Svenljunga den 21/11 1884.

Högaktningsfullt

A. F. Högdahl

Apotekare.

d hållit till
nöjet intyga
till kreaturs-
vunnit stort
ett utmärkt
n ökats.

Nov. 1884.
ellblad.

et under en
lervid alltid
tedd
rinär.

kade och här
Nov. 1884.
vist.

g varit Apo-
rtroende, då
dan, hvilket
sfullt
dahl

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Då jag under flera års tid använt Edert Foderbenmjöl och funnit detsamma varit ett osvikligt medel mot benröta, benskörhet m. fl. sjukdomar hos boskap, vill jag på det högsta rekommendera detsamma såsom varande det bästa i handeln förekommande och i värde stående högt öfver benmjöl af utländska fabrikater.

Med sann högaktning

C. Bergvall.

Att undertecknad, som flera år till fäkreaturen vid en utgård använt Foderbenmjöl från Herr *A. W. Friestedt i Stockholm*, funnit detsamma vara ett säkert medel mot sleksot och benskörhet; äfvensom att, innan benmjöl började användas, kreaturen åto ej allenast allt trä de kunde åtkomma i ladugården, utan äfven då de släpptes ut gnagde på gärdesgårdar och andra trästycken, men hvarmed de efter 2 à 3 veckors fodring med benmjöl aldeles upphörde, och har sedan, då någon del benmjöl dagligen tillsatts fodret, aldrig visat benägenhet för att äta trä; intygas på begäran.

Valla gård & Björkvik den 24 Nov. 1884.

C. G. Carlberg.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Kungsör den 24 Nov. 1884.

Till svar ä Eder skrivelse får nämna:

Att mina kreatur lidit af benskörhet och på tillsägelse af Herr Veterinär R. Silfverhjulm att köpa af Edert Foderbenmjöl, hvilket visat sig vid användandet deraf nu i tvenne är utmärkt för nämnda sjukdom, på samma gång rekommenderas för en utmärkt utfodring.

Högaktningfullt

A. F. Hagström.

Undertecknad började för cirka tio år sedan tillhandahålla allmänheten Foderbenmjöl, hvarå efterfrågan å denna artikel till användande åt sina nötkreatur varit i ständig tillväxt. Till följe af benbrott genom benskörhet var för några år sedan tillgången här i staden på slagtrade nötkreatur nära lika riklig på våren, då djuren nyss blifvit utsläppta på bete, som på hösten i slagttiden, men nu sedan allmänheten lärt sig inse nyttan af begagnandet åt kreaturen af Foderbenmjöl, inträffar, dess bättre sällan något olycksfall; detta är mig ett samnt nöje få äran meddela.

Visby den 27 Nov. 1884.

Ax. Sjöström
Handlande.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Apoteket i Umeå den 27 Nov. 1884.

Med anledning af ärade skrivelsen den 19:de dennes, angående Foderbenmjöl, har jag efter flere års erfarenhet funnit det vara ett särdeles nyttigt medel mot benröta och benskörhet hos kreatur, hvarföre jag fortfarande med allt skäl ämnar rekommendera detsamma.

Högaktningsfullt

Osc. Petterson.

Under loppet af 7 år har jag till landtbrukare härstädes försålt Foderbenmjöl af Herr *A. W. Friestedts i Stockholm* välkända tillverkning, och ha dessa uttalat sin största belåtenhet öfver dess goda egenskaper som medel för benröta och benskörhet äfvensom för åtskilliga andra åkommor hos kreaturen.

Kilafors den 28 Nov. 1884.

P. O. Hedlund.

Herr *A. W. Friestedt, Stockholm.*

Som undertecknad en längre tid för min ladugård begagnat mig af Edert Foderbenmjöl får härmed på gifven anledning vitsorda att detsamma varit särdeles välgörande både för svin och nötkreatur vid tillfällen då de någon gång varit besvärade af benröta och benskörhet.

Byske och Björkhammar den 29 Nov. 1884.

Olof D. Klockhoff.

På begäran får jag angående preparerad Foderbenmjöl, som i flera år af mig köpts från *A. W. Friestedt i Stockholm* och utaf mig jemte flera i orten boende personer användts till utfodringen för kreatur, intyga det jag funnit detta många gånger göra betydlig verkan på många kreatur som ha varit utsatta för åtskilliga sjukdomar, hvilka jag med namn icke är fackman att bedöma, men bestått deruti att kreaturen ha afmagrat, oafsedt om utfodringen har varit så stark som helst, men då detta Foderbenmjöl har enligt regel användts, ha dessa djur blifvit fullkomligt friska, som härmed intygas.

Tierp & Beggeby den 1 Dec. 1884.

Er. Selén.

Forsmarks Bruk den ¹⁴/₁₂ 1884.

H. Herr Grosshandlanden *Friestedt, Stockholm.*

På begäran får undertecknad intyga att Foderbenmjölet i många år med stor fördel begagnats på Forsmark och dess omnejd för vissa bensjukdomar nemligen benmjukhet (Rachitis) och aenskörhet (Osteomalacia), och finnes föga något som öfverträffar det, då det i tid begagnas med sådesutfodring för ofvanstående sjukdomar.

Högaktningsfullt

J. P. Petterson.

Att det Foderbenmjöl, som jag under loppet af flera år erhållit från Herr *A. W. Friestedt i Stockholm*, här i orten vunnit så stort förtroende att mina requisitioner är efter år blifvit ökade, får jag härmed intyga.

Vadstena den 15 Dec. 1884.

A. G. Lindberg.

Foder-Tabell.

Mjölet blandas väl med sörfoder eller mjöldryck; till en början gifves litet, men ökas sedermera. Kraftmjölet blandas lättast å en spanmålsbotten eller i en foderlår. Till en tunna gröpe om 200 Q tages först 15, sedan 30 till 50 Q . För gäss, ankor och höns användes det blandadt med kli och under värpningen visar det ett vackert resultat.

Arbetshästar	}	6 matskedar eller	Pr dag			
Dragoxar					50 ort		
Mjölkkor							
Unghästar	}	4	do	» 20 »		
Kalfvar							
Svin							
Gäss	}	2	do	» 10 »		
Ankor							
Höns							

PRISLISTA

å

öfriga fabrikat.

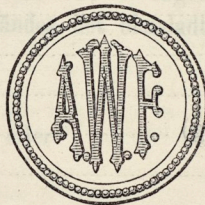
Åkerbenmjöl	pr Ctr Kr.....
Bensuperfosfat	» » »
Benkol	» » »
Bensvärta	» » »
Björkkol (för bränvinsrening)	» » »
Lim	» » »
Maskintalg	» » »
Vagnsmörja	» » »
Lädersmörja	pr duss. askar »

A. W. FRIESTEDT

STOCKHOLM.

PRISLISTA

Örtise fabriker.
 Åkerbenmjöl
 Benskerfostal
 Benkol
 Bensvärta
 Hjärtkol (för drävinermin)
 Lim
 Maskintalg
 Vagnmjöl
 Lädermjöl
 Gåsa
 Ankor
 Höns

A. W. FRIESTEDT

STOCKHOLM